

Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 (минбаъд - Барнома) бо мақсади он таҳия гардидааст, ки мушкилоти мавҷударо дар соҳаи таълими ҷанҳо аз забонҳои мазкур нишон диҳад, роҳҳои имконпазири ҳалли онҳоро пешбинӣ намояд ва шароитро, ки ба рушди таҳсилоти бисёрфарҳангии бисёрзабони насли наврас мусоидат мекунад, муҳайё созад. Дар якҷоягӣ бо стандартҳои давлатии таҳсилот, ки тибқи қонунгузорӣ тасдиқ шудаанд, Барнома роҳҳои тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисиро дар муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ муайян менамояд.

2. Омӯзиши забони русӣ чун забони муоширати байни миллатҳо ва забони англисӣ ҳамчун забони хориҷии дар ҷаҳони муосир аз ҳама зиёд паҳншуда, инчунин аз худ қардани нутқи намунавӣ бо ин забонҳо барои тарбияи шахсияти забондон, рушди сифатҳои маънавӣ ва қобилиятҳои эҷодии ӯ ва шинос шудан бо фарҳанги рус, англис ва ҷаҳонӣ нақши пешбаранда дорад.

3. Дар ҷаҳони муосир донишдони якҷанд забон имкониятҳои насли ҷавонро васеъ гардонид, шароити муҳайё месозад, ки неруи хешро дар соҳаҳои гуногуни фаъолият самаранок татбиқ намоянд. Забони русӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муддати тӯлонӣ нақши забони муоширати байни миллатҳоро иҷро мекунад. Ба сифати забони расмӣ он дар ташаккули бисёрзабонӣ ва бисёрфарҳангӣ дар фазои таҳсилоти ҷумҳурӣ ҳамчун пояи асосӣ, омили рушди идрокӣ ва зеҳнӣ аст, ки имконияти худтатбиқнамоии хонандагон ва донишҷӯёнро дар шароити давлати бисёрмиллату бисёрфарҳанг таъмин месозад.

4. Аз сифати таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ маърифатнокии умумӣ ва махсуси субъектҳои таълим ва рушди минбаъдаи онҳо чун узви баробарҳуқуқи ҷомеа, сатҳи баланди таҳассуси онҳо дар соҳаи фаъолияти меҳнатии интиҳобқардашон вобаста аст.

5. Ба шарофати омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ тоҷикзабонон бо адабиёт ва фарҳанги ин миллатҳо низ шиносӣ пайдо мекунад. Адабиёт вазифаи муҳими ташаккули заҳки зебоипарастии наврасону ҷавононро ба уҳда мегирад. Дар доираи ҷанҳои "забони русӣ" ва "забони англисӣ" чун анъана алоқаи байнифанӣ бо мусиқӣ, расмкашӣ, меъморӣ, кино, театр ташаккул меёбад. Омӯзиши адабиёт бо ин забонҳо дар муассисаҳои таълимӣ вазифаи рушди умумии инсонпарвариро фаро мегирад ва маҳз дар ҳамин баргарики бебаҳси он ифода меёбад.

2. ТАҲЛИЛИ ВАЗӢИ ТАЪЛИМИ ЗАБОНҲОИ РУСӢ ВА АНГЛИСӢ ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

6. Бозори муосири меҳнат бо талаботи қатъии худ нисбат ба мутахассисони соҳаҳои гуногун фарқ мекунад. Аксар вақт ба ҷавонон барои дар ҳаёт татбиқ намудани неруи зеҳнии худ дар ин ё он соҳаи фаъолият ба ғайр аз донишдони забони давлатӣ, инчунин озодона донишдони забонҳои русӣ ва англисӣ талаб қарда мешавад.

7. Ҷавонони имрӯза имконияти васеъро барои гирифтани таҳсилоти комил ҳам дар фазои таҳсилоти ватанӣ ва ҳам хориҷӣ доранд. Вале барои босифат аз худ намудани донишу малакаи касбӣ ва салоҳиятҳо оид ба соҳаи фаъолияти интихобнамуда аз хатмкунандаи муассисаҳои таҳсилоти таълимашон ғайрирусӣ хуб донишони забонҳои русӣ ва англисӣ талаб карда мешавад.

8. Пешниҳоди дониши заминавӣ ба ҷавонон дар соҳаи таҳсилоти забоншиносӣ ба зиммаи низоми давлатии таҳсилот вогузор карда шуда аст. Аз ин рӯ, зарур аст, ки стратегияи таҳсилоти тамоми низоми таълими Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав дида баромада шавад. Дар ин низом дар шароити муосир якҷанд самтҳоро ҷудо кардан зарур аст:

- ба таври нокифоя тайёр будани кӯдакони синни томактабӣ ба таълим дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва бо ин сабаб, дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ мавҷуд набудани малакаи оддӣ фаъолияти таълимӣ;

- ҳадалимкон зиёд будани назарияи таълими забонҳо дар зинаи таҳсилоти умумӣ, ки ба талафоти назарраси вақти таълим ва тайёрии нокифояи амалии хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ барои таълим дар зинаи минбаъдаи низоми таҳсил - дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ меоварад;

- самаранок набудани мазмуни барномаи таълими забоншиносӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ, ки ба тақмили фаъолияти касбӣ имкон намедихад;

- зарурати таълими босифати забони давлатӣ барои самаранок таълим додани забонҳои русӣ ва англисӣ;

9. Ташаккули насли нав, ки забонҳои русӣ ва англисиро озодона медонад, ҳатман зарурати таҳия ва тасдиқи барномаҳои омӯзиши бисёрзинагии забондониро дар асоси стандартҳои байналмилалӣ омӯзиши забон, тарзи таълим ва низоми баҳогузорӣ ба он ба миён меорад. Нокифоя будани ташаккул ва рушди инфрасохтор, шабакаи аккредитатсияшудаи марказҳои омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ низ раванди омӯзиши забонҳоро ҳавасманд намесозад, барои баланд бардоштани сатҳи фарҳангии забонмӯзии аҳоли ва куллан беҳтар гардидани сифати таълими забонҳои русӣ ва англисӣ мусоидат намекунад.

10. Тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ на танҳо ба низоми маориф, балки ба фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ низ (ҳокимияти иҷроия, қонунгузорӣ, судӣ ва мақомоти худидоракунии маҳаллӣ) бояд дахл намояд. Аз ин рӯ, хизматчиёни ин низом тибқи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қонунгузории ҷумҳурӣ бояд ин забонҳоро дар сатҳи зарурӣ аз худ намоянд. Барои расидан ба ҳадафҳои мазкур инҳо зарур аст:

- тақмили заминаи мавҷудаи таълимию методӣ оид ба омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ, инчунин таҳияи маводи нави таълимӣ-дидактикӣ аз рӯи сатҳи забондонӣ ва тибқи самти фаъолияти касбии таълимгиранда;

- ташкили курсҳои муоширати таҳассусӣ бо додани шаҳодатнома аз рӯи сатҳи забондонӣ;

- фароҳам овардани шароит барои ташаккули зинаҳои таҳсилоти муттасили бисёрзабонӣ (томактабӣ, мактабӣ, касбӣ, олий, пас аз муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва ғ.).

11. Методология ва методикаи муосири омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ бознигарӣ ва тақмили системаи омода намудани кадрҳоро барои таълими забонҳои русӣ ва англисӣ тақозо менамояд.

3. МУШКИЛОТ ДАР ТАЪЛИМ ВА ОМӢЗИШИ ЗАБОНӢОИ РУСӢ ВА АНГЛИСӢ

12. Дар таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ як қатор мушкилоте мавҷуданд, ки ҳалли худро наёфта, дар солҳои охир зиёд шуда истодаанд. Омилҳои бавҷудорандаи ин

мушкилот ҳам дар дохил ва ҳам берун аз низоми маориф қарор дошта, ҳалли онҳо баррасии маҷмуиро тақозо мекунад. Ин омилҳоро метавон ба гурӯҳҳои зерин ҷудо намуд:

- мавҷуд набудани муҳити забонӣ;
- норасоии омӯзгорони забонҳои русӣ ва англисӣ;
- омода кардани омӯзгорони баландхатисоси забонҳои русӣ ва англисӣ дар воҳидҳои сохтории дахлдори муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ;
- мавҷуд набудани ҳавасмандӣ ба китобхонӣ дар байни аҳоли;
- мавҷуд набудани самти амалӣ дар таълим, номукаммалии барномаҳо, китобҳои дарсӣ ва воситаҳои таълим аз забонҳои русӣ ва англисӣ;
- мавҷуд набудани луғатҳои муосири гуногуншакл (ҳам забоншиносӣ ва ҳам энциклопедӣ);
- азхудкунии нокифояи технологияҳои навтарини иттилоотӣ аз ҷониби омӯзгорон;
- норасоӣ дар таҷҳизонидани синфхонаҳо/аудиторияҳо бо технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионии муосир;
- норасоӣ дар тақсимбандии синфҳо/гурӯҳҳо ба зергурӯҳҳо дар баъзе муассисаҳои таълимӣ;
- кам будани миқдори соатҳо барои таълими забонҳои русӣ ва англисӣ.

4. МАҚСАД ВА ВАЗИФАҲОИ БАРНОМА

13. Мақсадҳои асосии Барнома инҳоянд:

- фароҳамсозии шароити нав барои тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ бо мақсади ворид шудан ба фазои байналмилалӣ коммуникативӣ;
- таҳия ва тасдиқи барномаҳои таҳсилоти зинадори забонмӯзӣ дар асоси стандарти байналмилалӣ омӯзиши забонҳо, таълим ва низоми баҳогузориҳои онҳо.

14. Вазифаҳои асосии Барнома инҳоянд:

- ташкили таълими забонҳои русӣ ва англисӣ дар асоси матнҳо, ки фаъолнокии байниҳамдигарии иштирокчиёни чараёни таълимро таъмин месозад;
- таҳияи барномаҳо барои кӯдакони синни томактабӣ оид ба омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар шаклҳои бозӣ, фаъол ва интерактивӣ;
- таҳия ва тақмили заминаи таълимӣ-методӣ барои омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ;
- ташкили курсҳои омӯзиши забонҳо дар самти касбӣ барои мутахассисони соҳаҳои гуногун бо додани шаҳодатнома дар бораи сатҳи забондонӣ;
- фароҳам овардани шароит барои тақмили низоми таҳсилоти муттасили бисёрзабонӣ (томактабӣ, умумӣ, касбӣ, баъдидипломӣ ва ғ.);
- таҳия намудани луғатҳои рақамии тафсирий ва дузабона (тоҷикӣ-русӣ, русӣ-тоҷикӣ, тоҷикӣ-англисӣ, англисӣ-тоҷикӣ ва ғ.), аз ҷумла луғатҳои истилоҳот бо дастрасии озод дар шабакаи Интернет ва дар ҳомилҳои саҳти электронӣ;
- фаъолсозии маҳфилҳои мавзӯӣ, фаъолияти бозӣ ва лоиҳасозии хонандагон бо забонҳои русӣ ва англисӣ дар муассисаҳои таълимӣ;
- гузаронидани таҳлили таъминоти муассисаҳои таълимии тамоми зинаҳои таҳсилот бо кадрҳои педагогӣ, муайян кардани талаботу эҳтиёҷоти онҳо дар маҳалҳо ва ҳалли мушкилоти кадрӣ;
- ба роҳ мондани робитаҳои созандаи шарикӣ бо созмонҳои байналмилалӣ;

- ташкил ва гузаронидани курсҳои забонмӯзӣ дар давраи таътили тобистона дар муассисаҳои таълимӣ, дар дохили ҷумҳурӣ ва берун аз он;
- дар барномаи таҷрибаомӯзии омӯзгорӣ дар курсҳои 3-4 факултет ва шӯъбаҳои забоншиносии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ворид кардани таҷрибаи забонмӯзӣ дар давраи таътили тобистона;
- зиёд кардани соатҳои таълимии забонҳои русӣ ва англисӣ дар муассисаҳои таҳсилотӣ;
- дар мувофиқаи муассисаи таълимӣ бо падару модарон, хонандагону донишҷӯён тибқи талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба роҳ мондани таълими баъзе фанҳо бо забонҳои русӣ ва англисӣ;
- зиёд намудани ҳаҷми барномаҳои телевизионӣ ва радио бо забонҳои русӣ ва англисӣ.

5. МЕХАНИЗМҲОИ ТАТБИҚИ БАРНОМА

§1. Технологияҳои нави таълимӣ

15. Ҷорӣ намудани технологияи инноватсионӣ дар доираи тақмили мазмуни омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ бо сабаби ислоҳоти таҳсилоти ватанӣ ба миён омада, барои тайёр кардани мутахассисони ҷомеаи нав мусоидат менамояд. Истифодаи технологияи муосир барои он ниҳоятдараҷа муҳим аст, ки дар замони муосир талаботи бештар барои омода кардани мутахассисон бо маҷмӯи малакаҳо, салоҳиятҳои касбӣ дар ҷаҳони зудтағйирёбанда гузошта мешавад.

16. Истифодаи воситаҳои муосири таълимӣ дар дарсҳои забонҳои русӣ ва англисӣ ва дар фаъолияти беруназсинфӣ фаъолнокӣ ва ҳавасмандии маърифатӣ идрокии таълимгирандагонро баланд мебардорад, раванди самарабахшии таълим, рушди фаъолияти эҷодкорона ва мустақилонаро таъмин менамояд.

17. Истифодаи технологияи нави иттилоотӣ ҳангоми омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ ин на танҳо воситаҳои нави техникӣ, балки шакли усулҳои нави таълим, муносибати инноватсионӣ ба раванди таълим мебошад.

§2. Ҳалли мушкилоти кадрӣ

18. Тайёр кардани мутахассисон дар соҳаи забонҳои русӣ ва англисӣ ба таҳаввулоти ҷиддӣ эҳтиёҷ дошта, муайян кардани таносуби муносиби таҳсилоти назариявӣ ва таҷрибаи амалӣ ба миён омадааст.

19. Таҷдиди барномаи тайёр намудани кадрҳо ва тақмили ихтисоси онҳо, ҷамоаҳангсозии фаъолияти илмӣ-таҳқиқотӣ ва таълимии донишқадаҳои тақмили ихтисос ва бозомӯзии кадрҳои омӯзгорӣ, факултет, шӯъба, кафедра, марказҳо ва муассисаҳои таълимӣ таваҷҷуҳи ҷиддиро талаб мекунад.

20. Таҳия кардани меъёрҳои арзёбии сифати кори омӯзгорони забонҳои русӣ ва англисӣ ва ташкили аттестатсия, ки ба пешравии касбии онҳо мусоидат менамояд, зарурат дорад. Дар ин самт тадбири аввалиндараҷа ин ташкили сохтори дастгирии муттасили касбии омӯзгорони забонҳои русӣ ва англисӣ, роҳбарони муассисаҳои таълимӣ, ки дар муҳити бисёрзабонӣ ва бисёрфарҳангӣ фаъолият мекунанд, мебошад.

21. Ба омӯзгорони муассисаҳои таълимӣ бояд шаклҳои самараноки ташкили фаъолияти таълимӣ омӯзонида шавад, ки зимни он омӯзиши фанҳои асосии таълимӣ дар якҷоягӣ бо

ташаккули салоҳиятҳои нутқи таълимгирандагон аз забонҳои русӣ ва англисӣ, омӯзиш ва ҳифзи забони модарӣ ва фарҳанги миллии халқи тоҷик сурат мегирад.

22. Зарур аст, ки шаклҳои гуногуни таълими ғосилавӣ дар тақмили ихтисоси омӯзгорон, новобаста аз ҷойи истиқомати онҳо истифода бурда шавад.

23. Низоми муттасили тақмили ихтисоси кормандони муассисаҳои таълимӣ имконияти таъмини сатҳи баланди таълимро дар муҳити бисёрзабонӣ ва бисёрфарҳангӣ дар асоси методикаи муосири таълим фароҳам меорад.

§3. Таъминоти молиявӣ ва маблағгузорӣ

24. Маблағгузориҳои ҳатмии Барнома то соли 2030 бояд таъмин гардида, таҳия ва амалисозии саривақтии тадбирҳо оид ба ёрии мақсадноки молиявӣ ва иҷтимоӣ барои омӯзгорони забонҳои русӣ ва англисӣ, ки дар шароити мушкили мактабҳои деҳот ва дигар муассисаҳои таълимӣ фаъолият мекунанд, мувофиқи мақсад мебошад.

25. Барои бомуваффақият амалӣ намудани мақсад ва вазифаҳои муайянгардида истифодаи усули барномавӣ-мақсадноки маблағгузорӣ зарур аст, ки ба таҳия ва коркарди барномаи мақсадноки муосир имконият медиҳад ва ба тобеияти тақсимои захираҳои молиявӣ барои ҷорабиниҳои пешбинишуда дар ҳама сатҳҳои банақшагирӣ ва идоракунии асос меёбад.

26. Омӯзиши таҷрибаи муосири ҷаҳонӣ оид ба маблағгузориҳои вобаста ба рушди механизми ҷалби ташкилоти ғайритиҷоратӣ, тиҷоратӣ, ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва касбӣ барои масъалаи пешбурди омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ ва фарҳанг бо забонҳои дигар нишон медиҳад, ки дар баробари таъминоти молиявии давлатии барномаҳои мухталиф, ҳамчунин ҷалби сармояи зиёд аз дигар сарчашмаҳо зарур аст.

6. ҲАМКОРИҲОИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ

27. Мақсад аз ҳамкории байналмилалӣ дар тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ бояд муҳайё намудани шароити мусоид барои дурнамои иловагии омӯзиши забонҳои мазкур бошад. Шароити зарурӣ барои таъмини дастгирии муассир ва хизматрасониҳои муштараки таълимии байналмилалӣ ва дастрасӣ ба таълими босифати забонҳои русӣ ва англисӣ, ки ба афзалиятҳои зерин нигаронида шудаанд, ташкил мешаванд:

28. Бо мақсади ташкил кардани шароити иловагӣ ва ҷалби захираҳои хориҷӣ ҷиҳати тақмили таълими забонҳои русӣ ва забони англисӣ дар ҷумҳурӣ то соли 2030 вазифаҳои зерини стратегиро дар муносибатҳои байналмилалӣ ботартиб бояд ҳал намуд:

- пешниҳоди ваколатҳои васеи ҳуқуқӣ ва имкониятҳо барои муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ бо мақсади ҷалби захираҳои хориҷӣ барои тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ ва бо ин мақсад ворид намудани тағйири иловаҳо ба санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи маориф;

- тақмили фаъолияти илмию таҳқиқотӣ ва илмию техникӣ дар муассисаҳои таълимӣ ва дигар муассисаҳои низоми маориф ва илм бо истифода аз таҷрибаи мактабҳои забоншиносӣ ва методии кишварҳои хориҷӣ;

- ташкили тақмили ихтисос ва бозомӯзии босифати мутахассисони забони русӣ ва англисӣ дар марказҳои илмию методии хориҷӣ ва таъмини молиявии онҳо;

- баргузор намудани ҷорабиниҳои муштараки байналмилалӣ бо мақсади муҳокима намудани муносибатҳои муосир ба таълими забонҳои русӣ ва англисӣ дар фазои таҳсилотӣ, таҳияи маводи таълимӣ, аудиовизуалӣ ва аниматсионӣ барои муассисаҳои таълимии кишвар бо дар назар доштани махсусияти барандагони забони давлатӣ;

- ташаббускорӣ дар пешниҳод намудани лоиҳаҳои байнидавлатӣ, форумҳо, фестивалҳо, симпозиумҳо ва чорабиниҳои дигар;
- таҳияи муштраки тадбирҳо чиҳати ҷалби васеи донишҷӯён ба корҳои таҳқиқотӣ оид ба забонҳои русӣ ва англисӣ, иштироки фаъоли онҳо дар ҳифзи фарҳанги забонии мардуми кишварҳои гуногун, дастгирии ташаббусҳо, ки ба рушди фаъолияти тарҷума нигаронида шудаанд;
- эҳё намудани таҷрибаи забонамӯзии донишҷӯён дар факултетҳои филологии муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбии кишвар, ки омӯзгорони забонҳои русӣ ва англисӣ омода месозанд, дар заминаи муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Федератсияи Россия ва кишварҳои англисзабон;
- омода намудани омӯзгорони забонҳои русӣ ва англисӣ дар донишгоҳҳо, аспирантура ва докторантураи кишварҳои хориҷӣ, истифодабарии васеъ аз имкониятҳои таълим дар равияҳои муассисаҳои таълимии Донишгоҳи Созмони Ҷамқорӣ Шанхай;
- амалӣ намудани табодули донишҷӯён ва омӯзгорони забонҳои русӣ ва англисӣ бо кишварҳои хориҷӣ, аз ҷумла дар доираи низоми таҳсилоти Фонди Байнидавлатии Ҷамқорӣҳои Гуманитарии Иттиҳоди Давлатҳои Муштракулманофеъ;
- гузаронидани таҳқиқоти якҷояи илмӣ, методӣ, педагогӣ ва сотсиологӣ дар соҳаи таҳсилоти хориҷӣ, забоншиносии идрокӣ (когнитивӣ), забоншиносӣ-кишваршиносӣ, забоншиносӣ-фарҳангшиносӣ, методикаи таълими забонҳои русӣ ва англисӣ дар шароити воқеии дузабонӣ ва бисёрзабонӣ;
- ба ҷамқорӣ ҷалб намудани созмонҳои байналмилалӣ дар соҳаи омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ, аз ҷумла Намояндагии "Россотрудничество", институтҳои илмӣ-таҳқиқотӣ, муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Федератсияи Россия ва кишварҳои хориҷӣ, марказҳои илмӣ ва фарҳангӣ, лоиҳаҳои грантии Фонди "Русский мир", Ҷамъияти байналмилалии педагогҳо барои дастгирии забони русӣ, Маркази таҳсилоти байнимилалии "Этносфера", Ассотсиатсияи байналмилалии омӯзгорони забон ва адабиёти рус, ЮНЕСКО, намояндагӣҳои бузурги хориҷӣ дар соҳаи илм, таҳсилот ва санъат, ташкилоти ғайриҳукуматӣ ва ғайра;
- кушодани Маркази муштраки таҳсилоти бисёрзабонӣ.

7. МОНИТОРИНГ ВА МЕХАНИЗМИ АРЗЁБИИ АМАЛИГАРДИИ БАРНОМА

29. Ташкили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар муассисаҳои таълимии кишвар дар шароити муосири мавҷуд набудани муҳити забонӣ як қатор хусусиятҳои хоси худро дорад. Аз ҷумла, омӯзгори забони русӣ ва англисӣ на танҳо дониш, малака ва маҳоратро аз рӯи фан ташаккул медиҳад, балки ҷамчун воситаи муошират забонро амалан дар сатҳи сифрии донистани забон меомӯзонад. Аз ин рӯ, таълими забонҳои русӣ ва англисӣ бо мақсади ташаккули шахсияти донандаи бисёр забонҳо раванди мураккабу бисёрҷанба буда, дар он муносибатҳои гуногун мӯътакидан ҷамгиро мегарданд: функционалӣ (ташаккулёбии малакаҳои амалии азхудкунии забони русӣ/англисӣ дар ҳамаи намудҳои фаъолияти нутқӣ) ва фаннӣ (донишандӯзии илмӣ оид ба низоми забони русӣ/англисӣ дар муҳити забонии дигари муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва касбӣ). Ҳар ду ин муносибатҳо бо дар назар доштани хусусиятҳои синнусолӣ ва маърифатии хонандагон/донишҷӯён ва вазъи забонӣ дар ҷумҳури бояд ҷамоҳанг сохта шаванд. Он ба ташаккулёбии салоҳиятҳои коммуникативии зарурӣ дар ҳаҷми пурра мусоидат намуда, рушди шахсияти ба таври мавзун рушдёфтаи забондонро таъмин месозад.

30. Бо мақсади арзёбии самаранокӣ ва натиҷабахшии иҷрои чорабиниҳои Барнома гузаронидани мониторинг, аз ҷумла анҷом додани ин корҳо зарур аст:

- таҳияи нишондиҳандаҳои мониторинг ва арзёбӣ мутобиқи талаботи умумии мониторинг ва арзёбии ҳадафҳо, афзалиятҳо ва вазифаҳои Барнома ва бо дар назар доштани хусусиятҳои амалисозии тадбирҳо чиҳати ноил шудан ба ҳадафҳои Барнома;

- муайянсозӣ ва ташаккули индикаторҳо - нишондиҳандаҳои миқдорӣ ва сифатии тағйирот ва арзёбии самарабахшии чорабиниҳои иҷрошаванда.

31. Мониторинг ва арзёбии иҷрои чорабиниҳо барои ба даст овардани мақсадҳои Барнома бояд аз рӯи самтҳои зерин гузаронида шаванд:

- тайёр намудани кадрҳои илмӣ;
- маблағгузориҳои чорабиниҳои Барнома;
- дастгирӣ ва рушди заминаи моддӣ-техникии тақмили таълими забонҳои русӣ ва англисӣ;
- амалӣ гардонидани афзалиятҳо, вазифа ва чорабиниҳои Барнома;
- таъминоти муассисаҳои таълимӣ бо воситаҳои техникӣ таълим ва дастрасӣ ба шабакаи Интернет;
- баланд бардоштани сифати таълими забонҳои русӣ ва англисӣ ва донишҳои таълимгирандагон аз забонҳои русӣ ва англисӣ.

32. Дар асоси натиҷаҳои мониторинг ва арзёбии ҳарсола бояд тавсияҳо барои баланд бардоштани самаранокии иҷрои тадбирҳо таҳия карда шаванд. Ҳангоми зарурат дар асоси мониторинг ва арзёбӣ лоиҳаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ омода карда мешавад.

33. Мониторинг аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва сохторҳои он, инчунин ташкилотҳои мустақили ғайридавлатии манфиатдор гузаронида мешавад.

8. НАТИҶАҲОИ ЧАШМДОШТ АЗ АМАЛИШАВИИ БАРНОМА

34. Натиҷаҳои чашмдошт аз амалишавии Барнома инҳоянд:

- татбиқ намудани натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ, педагогӣ, коркардҳои методӣ дар фаъолияти амалии муассисаҳои таълимӣ доир ба забонҳои русӣ ва англисӣ;
- таҳия ва амалисозии барномаҳои илмӣ, илмию амалӣ, инноватсионӣ ва лоиҳаҳо оид ба масъалаҳои таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ, ки татбиқи Барномаро таъмин месозанд;
- васеъ ҷорӣ намудан ва истифодаи технологияҳои нави таълим ва усулҳои таълими забонҳои русӣ ва англисӣ, аз ҷумла шаклҳои фосилавии таълим;
- дастгирии афзалиятноки давлат оид ба ҳифз ва рушди марказҳои пешбари илмию таълимӣ, мактабҳои забоншиносӣ, ки корҳои илмӣ таҳқиқотиро оид ба мушкилоти таълими забонҳои русӣ ва англисӣ дар муҳити таҳсилот бо забони дигар анҷом медиҳанд;
- ташкили маҳзани иттилоотии барнома ва лоиҳаҳои илмӣ миллий (тоҷикӣ) ва байналмиллалӣ оид ба масъалаҳои таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ, аз ҷумла, типологияи муқоисавӣ, назария ва амалияи таҳияи луғатҳои таълимӣ, асосҳои назария ва амалияи тарҷума;
- тақмили заминаҳои моддию техникии муассисаҳои таълимӣ дар самти таълими забонҳои русӣ ва англисӣ;
- таҳия ва татбиқи намунаҳои усулҳои ояндадори инноватсионӣ ва иттилоотии таълим, воситаҳои техникии муосир, воситаҳои аёни ва таҷҳизот барои таълими забонҳои русӣ ва англисӣ;

- баланд бардоштани нуфуз ва эҳтиёҷот ба меҳнати омӯзгорон/устодони забонҳои русӣ ва англисӣ;
- баланд бардоштани мақоми давлатӣ ва иҷтимоии кормандони муассисаҳои таълимӣ, ки дар самти таълими забонҳои русӣ ва англисӣ фаъолият меkunанд;
- андешидани тадбирҳо барои баланд бардоштани сатҳи маҳорати касбии кормандони педагогӣ, ки ба таълими забонҳои русӣ ва англисӣ машғуланд.

[Нақша](#)